

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Eivsdem Titvli In VI. Capitulvm I. Cùm æterni.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

bitum practicè deponi posse, ex eo principio, quòd in causa dubia pro matrimonii valore præsumendum sit, licet hoc casu favorem non mereantur contrahentes, cum bonæ fidei possessores non sint; ipsum tamen matrimonium, si in facie Ecclesiæ contractum sit, talem favorem mereri debet; quæ videtur esse doctrina *Henriquez l. 11. c. 11. n. 5. in fine*; licet aliter discurrat *Sanch. l. 2. de matrim. disp. 42.*

8 Quod ad alterum attinet, si duo Iudices delegati discordes sint, seu diversam sententiam ferant, vnus pro actore, alter pro reo, tunc causa instructa remitti debet ad superiorem, seu delegantem. *c. Per hoc. 17. de heret. in 6. qui vnam earum, quæ iusta ipsi videbitur, confirmabit, sicuti expressius habetur in l. 28. ff. de re iud. duo Iudices dari diversas sententias dederunt, Modestinus respondit, vtramque sententiam in pendentem esse, donec competens Iudex vnam earum confirmavit. videri potest gl. in authentica, vt Iudices non expectent coll. 9. v. sententiam.*

Ex his colligit *Abb. hic. n. 4.* Si duo officiales Collegæ sint ordinaria potestate præditi, tum valere sententiam, quæ ab vno lata est pro reo, præterquam si causa favorabilis sit. Sin autem sint delegati, tum in delegantis arbitrio est, num vnam earum sententiarum approbare velit, cum etiam possit causam alij denuo cognoscendam committere, quandoquidem sententia ab vno absque altero lata irrita est, *iuxta c. Causam. 16. & c. penult. de off. deleg.*

At verò in aliis rebus ordinandis, si duo Domini, ordinariam potestatem seu iurisdictionem pro indiviso possidentes non consentiant, tunc superior providere deberet, vt alternis temporibus. v. g. annis potestatem exerceant, secundum *Gloss. c. licet. 5. verb. conuenit. causa. 16. q. 3.*

Quod ad tertium attinet, si arbitri aut arbitratores in sententia discordent, seu diversas sententias proferant, nulla earum valet. Excipe nisi compromissum sit, adiectâ clausulâ, vt vnus sententia separatim lata valere possit, *iuxta l. Non distinguemus. 32. §. Cum in plures. ff. de arbit.* Nam hoc casu

idem seruari debet, quod de ordinariis Iudicibus, supra dictum est, sicuti *Alex. hic notat n. 12.*

EIVSDEM TITVLI IN VI.

CAPITVLVM I.

Cum æterni.

PARAPHRASIS.

Si Iudex Ecclesiasticus ordinarius vel delegatus in grauamen alterius litigantium partis aliquid contra iustitiam & propriam conscientiam egerit ex fauore, aut per sortes, videlicet pecuniâ corruptus, præter alias pœnas per annum ab officij executione suspensus manet, & ad litis æstimationem parti, quam læsit condemnandus; quòd si suspensione durante temerè se diuinis ingesserit, irregularitatem iuxta Canon. sanctiones contrahat, à qua eum liberare nemo poterit præter Rom. Pontificem, aliis quoque constitutionibus, quibus Iudici malè iudicanti pœnæ infliguntur, in suo vigore permanentibus.

SYMMARIVM.

1. Constitutio hac noua & pœnalis ideòq; strictæ interpretationis fertur contra iudicem Ecclesiasticum ordinarium (non autem Episcopum) & delegatum.
2. Ad pœnam eius incurrendam requiritur, vt iudex partem litigantem grauet, & vt id faciat iniuste & contra conscientiam.
3. Suspendio qua fertur contra iudicem Ecclesiasticum, intelligi debet ab officio simpliciter, hoc est, ab exercitio ordinis & iurisdictionis.
4. Iudex malè iudicans, litem suam facit, & si per dolum malè iudicauit, etiam infamis efficitur.
5. In causa criminali confiscatis bonis in exilium mittendus est iudex, qui dato vel promisso aliquo se corrumpi passus est.
6. Si per imprudentiam vel imperitiam malè iudi-

judicavit iudex, ex quasi delicto obligatur, & ad litem estimationem parti laesa pro ratione culpa.

7. Actio in factum, quae conveniri potest iudex male iudicans, non pendet ab appellatione: quae etiam pendente, locus est huic actioni.
8. Praedicta de iudice locum etiam habent in rebellionem male conscientiae instrumenta.
9. Pœnam suspensionis ab officio non incurrit iudex, si ob imperitiam male iudicavit, putans tamen se recte iudicare.

CONstitutio hæc nova est & pœnalis, quamobrem strictam interpretationem meretur, ut ultra terminos verborum secundum iudicium eorum acceptionem non extendatur. Itaque fertur contra Iudicem Ecclesiasticum ordinarium & delegatum, sed non comprehenduntur Episcopi, iuxta *6. Quia. 4. de sent. excom. in 6.*, ubi cautum est, quod Episcopi nullam suspensionis aut interdicti sententiam incurrunt, nisi eorum expressa mentio fiat. Neque comprehenduntur arbitri & promissarii, nisi arbitri iuris. *arg. l. Si quis. 29. C. de pact.* Quia in locum iudicum succedunt, eorumque arbitria ad formam iudiciorum omnimodè redacta sunt, & ita notat hinc *Monach. n. 8. gl. verb. in iudicio. Durand. in specul. l. 1. p. 1. de arb. §. 1. n. 6.* Neque locum habet constitutio in auditore & executore, sicut *Ioan. Monach. & gl. sit. loco. testantur.*

2 Denique tria requiruntur ad pœnam huius constitutionis incurrendam, videlicet ut Iudex partem litigantem grauet seu lædat, & ut id faciat iniuste & contra conscientiam; quia alterius partis favorem, pecuniæ largitionem, aliâque odii, vel timoris affectionem præfert veritati ac iustitiæ. vide *gl. hinc. verb. per sortes*, & quæ dicuntur in *l. filiusfamilias. de iudiciis.*

3 Not. I. Si contra Iudicem Ecclesiasticum feratur suspensio ab officio, intelligi debet de officio simpliciter, ut ab exercitio ordinis, ac iurisdictionis (non item à beneficiis, teste *gl. hinc. verb. beneficiis*) suspensus sit, adeò, ut violando hanc censuram, irre-

gularitatem quoque contrahat, convenienter iis, quæ dixi. *l. 1. tract. 5. p. 3. num. 2. §. tamen si.* Alioquin si ab officio tantum iudicandi suspensus esset, non ideò prohiberetur officia diuina celebrare. Deinde si ita suspensus aduersus prohibitionem ipsi factam iudicandi munus exerceret, irritum quidem esset, quod ageret, irregularitatem tamen non contraheret, cum ea non ob quamvis censuræ violationem decreta sit, sed tantum si talem censuram violet, ratione cuius à celebratione, aut ordinis alicuius exercitio prohibitus, uti constat ex *tototit. l. 5. decretal. de cler. excom. aut suspensio ministrante. & notat Suar. de censur. D. 42. f. 1. n. 1.*

Not. II. Si Iudex male iudicaverit, litem suam facit. i. e. contra ipsam agi potest actio in factum ad litem estimationem.

Verum distinguendum hic est, vel enim per dolum male iudicavit, hoc casu infamis efficitur & estimationem litem, i. e. quantum interest partis, iniuste contra ipsam iudicatum fuisse, in solidum præstare cogitur. *l. filiusfam. 13. ff. de iudiciis. & l. ult. C. de pœna iudicis qui male iudicavit.*

In causâ autem criminali confiscatis bonis in exilium mittendus est Iudex, qui dato vel promisso aliquo se corrumpti passus est *authent. nouo jure C. eod. tit.*

6 Vel per imprudentiam aut imperitiam male iudicavit Iudex, credens tamen se recte iudicare, tunc non propriè ex delicto, sed quasi ex delicto obligatur, & ad litem estimationem seu damnum & interesse parti læsæ præstandum condemnandus est non absolute, sed prout considerata culpa videbitur ei, qui de hoc iudicaturus est. *cit. l. filiusfamilias. l. Si quis. 5. §. Si Iudex. ff. de obligationibus & actionibus. l. ult. ff. de variis cognitionibus. Insti. de obligationibus ex quasi delicto, principio, & videtur potest Bart. in l. 2. n. 2. C. de pœna iudicis.*

7 His addendum est I. Quod hæc actio in factum aduersus Iudicem dolo aut per imperitiam male iudicantem non pendeat ab appellatione, quia tamen appellationi renuntiatum sit, aut dies ad appellandum dati transierint, tamen contra iudicem agi potest sicuti

ficuti pluribus relatis docet *Gal. l. 1. obseru. 153. num. 2.* sed & pendente appellatione Iudicem actione ista conueniri posse, si malè iudicauit, vel aliàs grauauit, v. g. probationes, vel defensiones non recipiendo, testatur *Bald. in l. Obseruare. §. Proficisci. q. 20. ff. de off. Proconsul.*

Adde 2. Quod dictum est de Iudice, id etiam locum habere in tabellione malè conficiente instrumenta, vt paribus modis conueniri possit, siue per dolum, siue per imperitiam egerit, *juxta l. vlt. C. de Magistratibus conueniendis.* & docet *Gl. Marg. Nova in cit. l. Filiusfamilias.*

Quæres. Vtrum pœnam huius Capituli, videlicet suspensionem ab officio incurrat Iudex, si ob imperitiam malè iudicauit, existimans tamen se rectè iudicare.

Responsio est negatiua, quia satis colligitur ex textu. *verb. Contra conscientiam. & verb. Per gratiam aut sortem. iuncta l. cit. Filius fam.* vbi dolo malo id agi dicitur, quod à Iudice gratiâ, inimicitia, aut per sortes fit.

CAPITVLVM II.

Ad Apostolicæ.

PARAPHRASIS.

Honorius III. & post ipsum Gregor. IX. Fridericum II. Imperatorem, quòd Ecclesiæ jura & immunitates inuaderet ac violaret, excommunicârunt; post verò cum ad succurrendum rebus Ecclesiæ idem Gregor. Concilium generale Episcoporum Romam conuocaret, ad nauigantes Episcopi & Cardinales ex Hispaniis & Galliis in Genuensium tîremibus capti fuerunt, & ad Fridericum adducti. Gregorius vitâ excessit, & cum ampliùs anno Romana Sedes vacâisset, Innoc. IV. electus est, qui mox magnæ autoritatis nuntios ad Fridericum ablegauit, vt de pace cum ipso tractarent, ante omnia autem Cardinales, Episcopos & Clericos, quos captiuos detinebat, liberos dimitti iuberet, postea admittendam esse satis-

factionem, si quam offerret pro iniuriis & damnis Ecclesiæ illatis, sin autem negaret se Ecclesiam offendisse, sed magis iniuriam passum esse, tunc paratus erat Innoc. IV. conuocare Reges & Principes Ecclesiasticos & sæculares, qui de causa cognoscerent, ita, vt si Ecclesia Romana Imperatorem læsisse censeretur, tunc ipsi ex Consilio Synodi satisfaciendum, & sententiam, si quæ contra Imperatorem iniuste lata esset, reuocandam.

Præterea si Imperator ipsemet pro iniuriis & damnis à se illatis, facti pœnitens satisfactionem promittat, tum Innoc. quatenus cum honore suo & Ecclesiæ poterit, eam recipere, & pacem cum Imperatore & adhærentibus eius stabilire paratus erat.

Verùm cum Fridericus huiusmodi monitis acquiescere nollet & pertinacè se præberet, Pontifex Concilium generale Lugdunum conuocauit, eòque Imperatorem ad causam suam dicendam citauit, Imperator ipsemet non accessit, sed Procuratorem misit, ac Legatum, Thadæum nomine, Año Christi 1243. Qui licet eleganti sermone Imperatorem excusare conatus fuerit, tamen cum excusationem sufficientem non esse ostensum fuisset, Innoc. IV. cum Imperio & Regno Siciliæ, quod ab Ecclesia in feudum tenebat, ex Concilii assensu priuauit, quatuor allatis causis. 1. Quia periurus esset, pacem iurata inter Ecclesiam & Imperium sæpius violando. 2. Quia Cardinales, Episcopos, & Clericos ad Concil. venientes sacrilegè capi curauit. 3. Quia de hæresi euidentibus argumentis suspectus esset. 4. Quia Clericos & Laicos in Sicilia affligat, eòsq; Romanam Ecclesiam hostiliter impugnare compellat, sed & hoc annumerari posse, quòd pensionem annuam, quam ex Sicilia Regno Ecclesiæ Romanæ in feudi recognitionem pendere debet, ampliùs nouem annis soluere prætermiserit, ea propter Pontifex omnes, qui iuramento fidelitatis eidem Friderico II. obstricti sunt, in perpetuum absoluit